

II

(Съобщения)

СЪОБЩЕНИЯ НА ИНСТИТУЦИИТЕ, ОРГАНИТЕ, СЛУЖБИТЕ И АГЕНЦИИТЕ НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

СЪОБЩЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА

Насоки относно спешната помощ от ЕС при трансгранично здравно сътрудничество във връзка с
кризата с COVID-19

(2020/C 111 I/01)

1. Цел и обхват

Пандемията от COVID-19 вече поставя на изпитание здравните системи в редица държави — членки на ЕС. Много от тях се опасяват, че интензивните им отделения няма да разполагат с достатъчно места. В много здравни заведения медицинските специалисти са преуморени и се изостря недостигът на работна сила. Редица държави призовават за спешна помощ от ЕС и от други негови държави членки. Някои вече откликнаха на този призив. Подетите регионални инициативи за сътрудничество между болници в лечението на пациенти с COVID-19 — така например, няколко германски федерални провинции и Люксембург предлагат места в интензивни отделения и болнично лечение на италиански и френски пациенти — спасяват човешки живот и спомагат за облекчаване на капацитета на претоварените здравни системи. Това е сериозен и окуражаващ знак за европейска солидарност. Тъй като са налице безпрецедентни извънредни ситуации, оправдан е по-координиран подход в трансграничното здравно обслужване ⁽¹⁾.

Европейската комисия призовава националните, регионалните и местните здравни органи да използват в пълна степен:

- съществуващите структури и механизми, за да си сътрудничат и да помагат на пациентите, нуждаещи се от критично лечение, като предлагат наличен капацитет от болнични легла, и
- наличните медицински специалисти, които са опората на нашите здравни системи, и да им осигуряват възможност да споделят своите умения и експертен опит, работейки рамо до рамо с колегите си през граница,

за да се облекчат претоварените здравни заведения в нуждаещите се държави членки и ако това не излага на риск функционирането на собствените им здравни системи.

Европейската комисия се ангажира всецяло да съдейства на здравните органи, като:

- координира поисканите и предложените **места за пациенти в интензивни отделения**, както и медицински персонал с подходяща квалификация посредством Комитета за здравна сигурност и Системата за ранно предупреждение и реагиране,
- координира и съфинансира **спешния превоз** през граница на пациенти и на екипи от медицински персонал с подходяща квалификация, когато държави членки поискат помощ чрез Механизма за гражданска защита на ЕС,

⁽¹⁾ Съгласно определението в Директивата за трансграничното здравно обслужване „трансгранично здравно обслужване“ означава здравно обслужване, предоставено или предписано в държава членка, различна от държавата членка по осигуряване; то включва не само здравното обслужване, предоставено в съседна държава членка.

- осигурява яснота относно **възстановяването** на разходите за здравно обслужване при лечение в друга държава членка в съответствие с регламентите за координация на системите за социална сигурност,
- осигурява яснота относно **договореностите за трансгранична мобилност на пациентите**: предаване на медицинското досие, непрекъснатост на здравното обслужване и взаимно признаване на медицинските предписания в съответствие с Директивата за трансграничното здравно обслужване,
- насърчава местните, регионалните и националните здравни органи да използват — когато има такива — **двустранни и регионални споразумения** и звена за контакт, за да облекчат натоварването на интензивните отделения, които лекуват пациенти с COVID-19 в съседен регион,
- насърчава държавите членки и специализираните неправителствени организации да изпращат през граница **екипи от медицински персонал с подходяща квалификация**.

2. Комитетът за здравна сигурност ще координира трансграничната помощ в здравното обслужване

- Комитетът за здравна сигурност на ЕС ⁽²⁾, който се състои от представители на държавите членки и се председателства от Комисията, способства за обмена на информация и за координацията на готовността и реакцията при сериозни трансгранични заплахи за здравето.
- Комисията, чрез Комитета за здравна сигурност на ЕС и Системата за ранно предупреждение и реагиране, ще улеснява координацията на исканията за трансгранична помощ в здравното обслужване. Исканията за помощ може да се отнасят до места в интензивни отделения, до лечение и прехвърляне на пациенти, както и до екипи от медицински персонал с подходяща квалификация.
- Компетентният орган на държавата членка, която се нуждае от помощ, уведомява държавите членки и Европейската комисия чрез Системата за ранно предупреждение и реагиране. Критериите за това кога да се поиска помощ от ЕС, се определят от националните органи.
- Държавите членки, които са в състояние да предложат помощ, могат да отговорят на искането чрез Системата за ранно предупреждение и реагиране. След като предложението бъде прието, сътрудническите държави членки координират помощта пряко помежду си и с болниците по отношение на подробностите за помощта.
- Комисията редовно ще актуализира обобщаваща таблица с исканията и наличната предложена помощ и ще информира Комитета за здравна сигурност.

3. Спешен превоз на пациенти: координация и съфинансиране

- Координационният център за реагиране при извънредни ситуации осигурява обслужване 24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата и може да координира и съфинансира необходимия медицински превоз.
- Когато държавите членки поискат такава помощ, Координационният център за реагиране при извънредни ситуации ще задейства Механизма за гражданска защита на Европейския съюз в съответствие с неговите стандартни процедури ⁽³⁾.

4. Възстановяване на медицинските разходи на пациента, направени в лекуващата държава членка

- Покриването на разходите за здравно обслужване ще се урежда от регламентите за координация на системите за социална сигурност ⁽⁴⁾.
- При нормални обстоятелства пациентите, които се налага да бъдат превозени до болница в съседна или друга държава членка, предлагаща помощ, следва да имат предварително разрешение от компетентната социалноосигурителна институция. В условията на пандемията от COVID-19 и извънредната ситуация обаче това не е практически осъществимо.
- Комисията призовава държавите членки да възприемат прагматичен подход по отношение на пациентите, нуждаещи се от спешно лечение, и с оглед на извънредната ситуация в областта на общественото здраве да предвидят общо предварително разрешение, чрез което да се осигури покриването на всички разходи, извършени от приемащия доставчик на здравно обслужване.
- Препоръчва се, че следва да е достатъчно компетентната държава членка да направи необходимото за това пациентът да носи документ, удостоверяващ, че е осигурен към момента на приемането в болница, или да се ползват други практически договорености, за които може да се споразумеят участващите държави членки. Настоящите насоки се прилагат само за спешно здравно обслужване във връзка с пандемията от COVID-19.

⁽²⁾ Решение № 1082/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. за сериозните трансгранични заплахи за здравето ОВ L 293, 5.11.2013 г., стр. 1.

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en

⁽⁴⁾ Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност ОВ L 166, 30.4.2004 г., стр. 1.

- За пациентите, които все още имат достъп до неспешно планирано здравно обслужване, по принцип се прилагат обичайните процедури за здравно обслужване в друга държава членка ⁽⁵⁾.

5. Договорености за здравно обслужване на трансгранични пациенти

- Държавите членки следва да обменят обобщени здравни данни за пациентите и електронни рецепти посредством MyHealth@EU, когато се използват тези услуги ⁽⁶⁾. Освен това пациентите следва да получават копие от медицинското си досие, за да се улесни както лечението в друга държава членка, така и последващото лечение в собствената им държава.
- Като се имат предвид евентуалните различия между протоколите за лечение, които се прилагат в отделните държави, възможно е да се наложи здравните органи да предприемат допълнителни стъпки, за да осигурят непрекъснатостта на здравното обслужване.
- В съответствие с Директивата за трансграничното здравно обслужване ⁽⁷⁾ се прилага общият принцип на взаимно признаване на медицинските предписания.
- Националните звена за контакт за трансгранично здравно обслужване могат да предоставят обща информация на трансграничните пациенти ⁽⁸⁾.

6. Свободно движение на пациенти през вътрешните граници

- За гражданите на ЕС продължават да се прилагат правилата, определени в Директивата за свободното движение ⁽⁹⁾. Когато има въведен временен контрол по вътрешните граници, на пациентите, които се нуждаят от спешно лечение в здравно заведение в друга държава членка, следва да не се отказва влизане. Пациентите, които пътуват до друга държава членка за неспешно здравно обслужване, следва да проверят дали контролът по границите им дава възможност за пътуване.
- В транспортната система следва да имат предимство услугите за спешен превоз (посредством „зелените ленти за преминаване“ ⁽¹⁰⁾ в съответствие с „COVID-19. Насоки за мерки за управление на границите“).
- Необходимо е да се предприемат подходящи мерки за безопасност за хората, за които е установено, че във връзка с COVID-19 представляват риск за общественото здраве.

7. Трансгранично здравно сътрудничество в граничните региони

- ЕС подкрепя сътрудничеството и интеграцията на здравните системи в граничните региони чрез своите програми по Interreg (напр. по протежението на френско-белгийската граница са създадени седем зони на организиран достъп до трансгранично здравно обслужване; в рамките на инициативата Healthacross центровете за спешни повиквания в Долна Австрия, Южночешката и Южноморавската област са свързани в реално време, което дава възможност за изпращане на линейки през граница; по линия на проекта TRISAN в района на Горен Рейн френските, немските и швейцарските гранични региони координират дейности за усъвършенстване на уменията на специалистите от здравеопазването).
- В регионите по Interreg няколко проекта вече допринасят за постигането на по-съгласуван подход спрямо пандемията. В еврорегион „Маас — Рейн“ (Нидерландия, Белгия, Германия) в района на Маастрихт, Ахен, Лиеж и Хаселт е създаден тристранен център за справяне с кризата. Трансграничната болница в Сердания (Испания), разположена на испанско-френската граница, си сътрудничи с френски болници, за да споделя капацитет за интензивно лечение и персонал, като същевременно работи с граничната полиция за осигуряване на достъп за пациентите и медицинските специалисти.
- Държавите членки и регионалните и местните органи следва да използват в максимална степен гъвкавостта, която предлагат програмите по Interreg, за да се преборят с предизвикателствата на пандемията. Много гранични региони отдавна разполагат с изградени структури за сътрудничество, включително в областта на здравеопазването, и сега тези структури следва да се мобилизират напълно за взаимопомощ в духа на европейската солидарност.

⁽⁵⁾ https://europa.eu/youreurope/citizens/health/planned-healthcare/index_bg.htm

⁽⁶⁾ CZ, EE, FI, HR, LU, MT, PT. За по-подробна информация вж. https://ec.europa.eu/health/ehealth/electronic_crossborder_healthservices_bg.

⁽⁷⁾ Директива 2011/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2011 г. за упражняване на правата на пациентите при трансгранично здравно обслужване ОВ L 88, 4.4.2011 г., стр. 45.

⁽⁸⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/cross_border_care/docs/cbhc_ncp_en.pdf.

⁽⁹⁾ Директива 2004/38/ЕО относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки; Регламент (ЕО) № 492/2011 относно свободното движение на работници в Съюза ОВ L 158, 30.4.2004 г., стр. 77.

⁽¹⁰⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2020:0861:FULL&from=BG>

8. Медицински персонал, който сътрудничи през граница

Свободно движение на медицински специалисти

- Наложително е работниците от критично значение да могат да стигат до местоназначението си без забавяне. Държавите членки следва да осигуряват на медицинските специалисти безпроблемно преминаване на границите и безпрепятствен достъп до работното им място в здравно заведение в друга държава членка ⁽¹¹⁾.

Екипи за спешна медицинска помощ

- В отговор на искания за помощ държавите членки или специализираните неправителствени организации могат да изпращат през граница екипи от медицински персонал с подходяща квалификация.
- Вече осем европейски екипа за спешна медицинска помощ са акредитирани или са в процес на акредитация от СЗО за международна помощ за справяне с извънредни ситуации, като в отговор на искане тези екипи може да се използват посредством Механизма за гражданска защита на Съюза. В момента съществуващият капацитет е ограничен, тъй като в повечето случаи персоналът може да е изцяло ангажиран в собствената си държава. Европейските медицински екипи обаче може да се разширят чрез предоставяне на допълнително финансово подпомагане от ЕС.

Признаване на професионални квалификации в областта на здравеопазването

- Много професии в областта на здравеопазването, като например лекари с базово обучение по медицина, някои медицински специализации, като пулмология, имунология и заразни болести, и медицински сестри с общ профил се основават на минимална хармонизация съгласно Директивата относно признаването на професионалните квалификации ⁽¹²⁾. В случаите на предоставяне на услуги на временен или случаен принцип, от тези специалисти може да се изисква само обикновена декларация, без да е необходимо да се чака решение от органите на приемащата държава членка. За други медицински професии може да се прилага процедура на взаимно признаване, ако компетентните органи смятат, че е необходимо да се съпостави съдържанието на обучението.
- Директивата относно признаването на професионалните квалификации определя максималните изисквания към медицинските специалисти, желаещи да се движат в рамките на ЕС; тя не задължава държавите членки да налагат ограничения по отношение на процедурите по признаване и следователно не ги възпрепятства да възприемат по-либерален подход към третирането на медицинските специалисти, които идват било за да предоставят услуги, или за да се установят, като например премахнат изискването за предварителна декларация и предварителна проверка на професионалните квалификации или като прилагат по-кратки срокове за разглеждане на заявленията, като изискват по-малко документи от обичайното, като не изискват заверени преводи или като не настояват за компенсационни мерки, когато приемащата държава членка счита, че няма съществен риск за безопасността на пациентите.
- Комисията може да предостави допълнителни насоки относно аспектите, свързани с трансграничната мобилност на медицинските специалисти.

Обмен на клинични познания и експертен опит в ЕС: система за подпомагане на клиничното управление на COVID-19 (COVID19 CMSS)

- Компетентните органи на държавите членки и медицинските специалисти се насърчават да използват системата за подпомагане на клиничното управление на COVID-19 (*Clinical Management Support System — COVID19 CMSS*), за да могат клиничните специалисти от целия ЕС и ЕИП да обменят бързо знания и опит относно лечението на пациенти с тежка форма на това заболяване. Всеки клиничен специалист, работещ в болница, в която се лекуват сложни случаи на COVID-19, може да има достъп до тази система за уебконференции и да ползва съдействието на специално звено, като изпрати съобщение на следния адрес: SANTE-COVID-CLINICIANS-NETWORK@ec.europa.eu.

9. Финансова помощ за трансгранично здравно сътрудничество

- ЕС предлага финансова помощ на държавите членки, засегнати от извънредна ситуация в областта на общественото здраве, посредством фонд „Солидарност“ ⁽¹³⁾.

⁽¹¹⁾ Съобщение „Насоки относно упражняването на свободното движение на работници“ (C(2020) 2051 final).

⁽¹²⁾ Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 г. относно признаването на професионалните квалификации ОВ L 255, 30.9.2005 г., стр. 22.

⁽¹³⁾ Регламент (ЕС) 2020/461 на Европейския парламент и на Съвета от 30 март 2020 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 2012/2002 на Съвета с цел предоставяне на финансова помощ на държавите членки и на държавите, водещи преговори за присъединяване към Съюза, които са сериозно засегнати от тежка извънредна ситуация в областта на общественото здраве ОВ L 99, 31.3.2020 г., стр. 9.

- Разходите за здравеопазване са допустими разходи и по линия на структурните фондове за държавите и регионите, а допълнителна гъвкавост за прехвърляне на средства беше предвидена и в рамките на координирания икономически отговор спрямо пандемията от COVID-19.
 - Вероятно скоро ще бъдат предоставени допълнителни финансови средства от бюджета на ЕС чрез Инструмента за спешна подкрепа, при условие че бъдат одобрени от бюджетните органи. Очаква се с тези средства да се финансира трансгранично сътрудничество за облекчаване на натоварването на здравните системи в най-засегнатите региони на ЕС, по-специално превоз на нуждаещи се от лечение пациенти до трансгранични болници, които могат да предложат свободен капацитет, обмен на медицински специалисти, приемане на чуждестранни пациенти или друг вид взаимопомощ, както и разкриване на временни здравни заведения.
-